

Riapre il Caffè New York

Un ponte con la cultura italiana

Megnyílt a New York Kávéház

Híd az olasz és a magyar kultúra között

Il Palazzo New York venne costruito su incarico della Compagnia di Assicurazioni New York, in base ai disegni di Alajos Hauszmann, Flóris Korb ed Alajos Giegl. Il cuore dell'edificio, "il caffè piú bello del mondo", come fu definito, venne aperto il 23 ottobre 1894 da Sándor Steuer, membro di una famiglia molto famosa con una lunga tradizione nel settore del caffè. La parte piú bella dell'edificio divenne il caffè al pianoterra, accanto alle finestre del quale si trovano ancora oggi 16 fauni diabolici in bronzo (Luciferi) – El Asmodaj, mitica figura del caffè e del pensiero –, rendendo pubblica anche in questo modo la spiritualità del Caffè New York. L'imponente edificio venne costruito in stile eclettico, che si basa sul rinascimento italiano, ed anche le parti interne vennero disegnate sotto il segno dell'eclettismo storico. Vennero utilizzati marmo, bronzo, seta e velluto e per il grandioso effetto d'insieme tanti lo paragonarono al palazzo del re bavarese Luigi II. Il soffitto del caffè fu decorato con affreschi meravigliosi di Gusztáv Mannheimer e Ferenc Eisenhut; all'entrata una fontana affascinava i visitatori e nelle sale i lampadari veneziani diffondevano una luce magica. Secondo una leggenda di Pest il giorno dell'apertura Ferenc Molnár, insieme agli altri colleghi scrittori e giornalisti con il senso dell'umorismo gettò nel Danubio le chiavi del caffè, significando con questo gesto che il caffè dovesse rimanere aperto giorno e notte.

Il caffè si trasformò in un importante luogo di ritrovo di letterati quando lo presero in gestione i fratelli Harsányi. A partire dai primi del Novecento si trasformò in uno dei centri della vita intellettuale della capitale. Ritrovo di scrittori, giornalisti, artisti, nei suoi locali venne ospitata anche la redazione del Nyugat (Occidente), il periodico letterario piú famoso dell'epoca: Gyula Krúdy, Ferenc Molnár, Zsigmond Móricz, Dezső Kosztolányi scrissero qui le prime opere letterarie. Uno dei redattori capo, Ernő Osvát gestì il periodico alla galleria del

A New York palota Hauszmann Alajos, Korb Flóris és Giegl Alajos tervei alapján épült a New York Biztosítótársaság megrendelésére. Az épület „szíve” a „világ legszebb kávéháza”, ahogy beszélt róla Steuer Sándor az 1894. október 23-i házatavatást követően. Steuer egyébként egy gazdag, nagy vendéglátós és kávéházi hagyományokkal büszkélkedő család sarja. Az épület legszebb része tehát a földszinti kávéház lett, közvetlenül az utcai ablakok mellett, melyeken ma is látható az ördögi, luciferi faunt ábrázoló tizenhat bronz díszítőszobor. Ő nem más, mint „El Asmodaj” a kávéház és általában a gondolkodás mitikus alakja, aki így is jelzi a világnak a New York kávéház szellemiségét.

Az impozáns épület az olasz reneszánsz építészeti hagyományait felelevenítő eklektikus stílusban épült, belseje ugyancsak a történelmi stílusok jegyeit viseli magán. Mivel a belső terek kialakításához bőven használtak márványt, bronzot, selymet és bársonyt sokan, akik látták ezt a grandiózus épületet,

egyenesen II. Lajos bajor király palotájához hasonlították. A kávéház plafonját Mannheimer Gusztáv és Eisenhut Ferenc csodálatos freskói díszítik. Rögtön a bejáratnál egy szökőkút látványa ragadta meg a látogató figyelmét, majd a kávéház termeiben velencei csillárok sugároztak mágikus fényt. Egy pesti legenda szerint a kávéház megnyitásának napján Molnár Ferenc író és újságíró bárántal együtt a kávéház kulcsait a Dunába dobta. Ezzel a humoros gesztussal azt szerették volna elérni, hogy a kávéház mindig nyitva legyen.

Amikor a Harsányi testvérek kezdték működtetni, a kávéház hamarosan az irodalmárok híres és fontos találkozóhelye lett. A XX. század elején a fővárosi értelmiség egyik legkedveltebb központjává vált. Jártak ide írók, újságírók, költők és képzőművészek, itt talált helyet a kor legmagasabb színvonalú irodalmi folyóirata, a Nyugat is. Olyan írók alkottak itt és bontogatták szárnyukat, mint Krúdy Gyula, Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond, Kosztolányi Dezső. A Nyugat egyik főszerkesztője, Osvát Ernő a galériáról irányította a lapot, er-

caffè, come si vede ancora oggi sulla sua targa commemorativa. A partire dagli anni dieci si trasferì qui anche l'élite del mondo dello spettacolo e del cinema: partì di qui per conquistare il mondo anche Michael Curtis, regista del film leggendario, Casablanca per il quale vinse il premio Oscar, così come Pongrác Kacsó fu colto dall'ispirazione nel caffè per comporre il famoso dramma lirico di János Vitéz (*Eroe Giovanni*). Anche Imre Kálmán, compositore di operetta, compose nel New York varie sue opere famose. Il New York fu anche un caffè concerto. Vi si poteva ascoltare la musica zigana e d'inverno vi si esibivano anche le bande militari.

Il periodo glorioso del caffè ebbe fine con la prima guerra mondiale, quando i fratelli Harsányi cedettero la gestione. Dopo la guerra il caffè fu preso in gestione da Vilmos Tarján, sotto la direzione del quale ebbe inizio un'epoca nuova. Attrezzarono una cucina calda e nello spazio del mélyvíz (acqua profonda) venne aperto un ristorante. Da allora il Caffè e Restaurant New York divenne uno dei ristoranti piú eleganti della città e centro della vita sociale.

In seguito alla crisi economica degli anni trenta e alla II Guerra Mondiale, il Caffè New York temporaneamente chiuse i battenti e continuò a funzionare come magazzino, come "il magazzino piú bello del mondo". Nel 1954 fu riaperto sotto il nome Hungária, sebbene non come caffè, ritornando quasi al suo splendore originale.

Nel febbraio del 2001 l'italiano Gruppo Boscolo si è assunto l'impegno di ricostruire quel leggendario edificio. I progetti del monumento d'arte sono stati preparati dagli specialisti del Centro Statale di Restauro e di Ricostruzione Monumenti, sotto la direzione di Hotels Engineering, la società di project management del Gruppo Boscolo. Nel corso della ricerca dei restauratori che ha accompagnato la progettazione, sono state ritrovate opere di valore artistico, fino ad allora sconosciute. In conseguenza di tali scoperte e per garantirsi il tempo richiesto dal restauro, i proprietari hanno deciso di aprire il Caffè insieme al Palazzo rinnovato.

Il Caffè New York ha riaperto i battenti da pochi mesi. Ha mantenuto il suo antico fascino, ma ha aggiunto un tocco di moderno design, tutto italiano.

The New York Café, opened on 23 October 1894 by Sándor Steuer, is housed in an imposing palace of eclectic design with notable references to the Italian Renaissance. Its marbles, bronzes, silks and velvets – as well as frescoes in the ceiling by Gusztáv Mannheimer and Ferenc Eisenhut – exude a rich and special atmosphere prized by the intellectuals of Budapest since the beginning of the 20th century. In 2001, after all the changes of management and the deleterious effects of the world wars, the building was restored by the Boscolo Group, returning the New York Café to its original charm, with a touch of modern Italian design.

re emlékezteti az utókort az emeleti emléktábla is. Az 1910-es évektől ide tették át székhelyüket a színházi és filmvilág jeles képviselői. Innen indult el későbbi világhódító útjára Michael Curtis, a legendás, Oscar díjas Casablanca című film rendezője, de a zeneszerző Kacsóh Pongrác is valószínűleg itt merítette az ihletet a híres daljátékához, a János Vitézhez. A másik zeneszerző Kálmán Imre, az operett atyja is itt, a New Yorkban komponálta nem egy később híressé vált művét. A kávéház zenés hely volt, a látogató hallgathatott itt cigányzenét és, leginkább télen, rendszeresen felléptek a katonai rezesbandák is.

A kávéház legnagyobb időszejének az I. világháború vetett véget, mikor is a Harsányi testvérek eladták a működtetés jogát. A háború után az új tulajdonos, Tarján Vilmos vezetése alatt új idők következtek a kávéház életében. Melegkonyha kezdett működni és az úgynevezett „mélyvízben” megnyílt az étterem. Attól kezdve a New York Étterem és Kávéház a főváros egyik lelegegánsabb étterme lett és, a kávéházzal együtt, változatlanul a társadalmi élet egyik központja maradt.

A harmincas évek gazdasági válságát, majd a II. világháborút követően a New York Kávéház átmenetileg zárva volt, raktárként használták. Valószínűleg ez lehetett a „világ legszebb raktára”. A híres intézmény 1954-ben nyílt újra Hungária néven és, bár nem használták a kávéház nevet, mégis visszatért régi fénye és eredeti szépsége.

2001 februárjában az olasz Boscolo Csoport vállalta a legéndás épület rekonstrukcióját. A műemlék épület felújításának terveit az Olasz Állami Restaurációs- és a Műemlék felügyelet szakértői készítették a Hotels Engineering cég és a Boscolo Csoport Project Management társaságának irányítása mellett. A tervezést kíséző restaurátori tevékenység és kutatás során újabb, eddig nem ismert művészeti értékek kerültek napvilágra. E váratlan felfedezések következtében, valamint azért, hogy garantálják a restaurációkhoz elengedhetetlenül szükséges időt, a tulajdonosok úgy döntöttek, hogy a kávéházat is csak az épülettel együtt nyitják meg.

Néhány hónapja tehát a New York Kávéház újra megnyitotta kapuit. Megtartotta egykori vonzerejét, miközben a modern, magas színvonalú olasz design összetéveszthetetlen, új jegyeivel is gazdagodott.